

KONZULATI I KONZULI U SPLITU ZA VRIJEME DRUGE AUSTRIJSKE UPRAVE (1815. – 1914.)

UDK: 341.81(497.583Split)“1815/1914“

Primljeno: 17. XI. 2017.

Izvorni znanstveni rad

mr. sc. GORDANA TUDOR

Pod Kosom 20
21000 Split, HR

U razdoblju druge austrijske uprave, više stranih država imalo je u Splitu svoje konzularne urede. Prvi je otvorila Kraljevina Dviju Sicilija, a zadnji Urugvaj. Uoči Prvog svjetskog rata, u Splitu je djelovalo osam konzularnih ureda.

Rad je pokušaj da se, osim osnivanja i djelovanja ureda, obrade i ličnosti (uglavnom građani Splita) koji su obavljali različite konzularne funkcije.

Dvije splitske obitelji, Jeličić i Katalinić, dale su najviše konzularnih dužnosnika.

Ključne riječi: Austrija/Austro-Ugarska, Split, konzularni uredi

UVOD¹

Početke „konzularne službe“ nalazimo još u dalekoj prošlosti. Naime, razmjena dobara između ljudi uvjetovala je i pojavu osoba koje su štitile strane trgovce iz drugih krajeva. Ustanova konzula dobiva na značenju nakon industrijske revolucije i razvitka trgovine na novim osnovama. Prva konvencija koja je regulirala status konzula zaključena je između Francuske i Španjolske 1769. godine, a s vremenom se razvijaju i unutarnja zakonodavstva pojedinih država u svezi s ovim institutom. Razvitak ustanove konzula završen je Bečkim

kongresom (1814. – 1815.), kada su i službeno regulirani diplomatski i konzularni međunarodni odnosi.

Konzularno pravo sadrži pravna pravila koja uređuju konzularne odnose, njihovu uspostavu i sadržaj te djelatnost tijela koja ih ostvaruju, a osnova su mu običajno pravo i bilateralni sporazumi. Za otvaranje konzulata te za određivanje sjedišta i opsega djelovanja konzularnih ureda, uključujući i imenovanje konzularnih dužnosnika, uvijek je potreban prethodni pristanak države prijema. Međutim, konzularni odnosi ne moraju biti uzajamni.

Za razliku od diplomatskog predstavnika koji zastupa svoju državu u državi prijema, konzularni dužnosnik ne zastupa vladu, on nema diplomatski značaj već obavlja određene, uglavnom nepolitičke funkcije.

Konzul je državni službenik koji u inozemstvu obavlja određenu funkciju i štiti interese fizičkih i pravnih osoba svoje države. Razlikuju se konzuli po zvanju, tzv. „karijerni konzuli“, i počasni konzuli. Prvi su državni službenici, a drugi svoj posao obavljaju bez plaće, a mogu biti i strani državljani, odnosno državljani države prijema. Počasni konzuli imaju funkcije ponajprije ekonomske naravi, usmjerene uglavnom na promicanje vanjskotrgovinskih odnosa, prometa i kulturnih odnosa između dviju država.

Konzularni uredi mogu djelovati kao:

- generalni konzulat na čelu s generalnim konzulom,
- konzulat na čelu s konzulom,
- vicekonzulat na čelu s vicekonzulom,
- konzularna agencija na čelu s konzularnim agentom.

OSNIVANJE I DJELOVANJE KONZULATA U SPLITU

Koliko nam je poznato, Šime Peričić jedini je koji se, i to još krajem šezdesetih godina 20. stoljeća, sustavno bavio djelovanjem stranih konzulata u Dalmaciji.²

Strani konzularni predstavnici djelovali su u Dalmaciji tijekom mletačke, prve austrijske i francuske vlasti. Nakon što je Dalmacija ponovno ušla u sastav Austrije, a još za vrijeme trajanja Bečkog kongresa, bili su odmah obnovljeni neki dotadašnji konzulati. Međutim, bečka vlada nije olako pristajala na ta imenovanja, nego je za svakog pojedinca prethodno tražila od podčinjenih vlasti karakteristike moralnog i političkog držanja i tek u slučaju pozitivnog izvješća davala pristanak za obavljanje konzularne službe.³

U početku Austrija nije bila sklona dopustiti svojim podanicima obavljanje konzularne službe stranih država u svojim lukama, ali ubrzo postaje tolerantnija jer je dekretom Dvorske komore u Beču od 10. siječnja 1818. službeno dana prilika i Dalmatincima da se angažiraju kao konzularni predstavnici europskih država što je trebalo značiti i veće nastojanje za unapređenje dalmatinske pomorske trgovine.⁴

KRALJEVSTVO DVIJU SICILIJA⁵

Domenico Castoldi, dotadašnji konzularni agent Napuljskog Kraljevstva (Dviju Sicilija), prvi je, početkom 1814. godine, zamolio vlast u Zadru za nastavak obavljanja konzularne službe u Splitu, što mu je odobreno.⁶ Međutim, već početkom 1815. godine, Pietro dalla Costa imenovan je i potvrđen konzulom, a od 1820. godine i generalnim konzulom.⁷ Inače, Pietro dalla Costa bio je rođeni Sinjanin, nastanjen u Splitu, i kao pedesetdvoгодиšnjak sudjelovao je u ustanku protiv Francuza u Dalmaciji 1809. godine te je bio među 12 optuženih Splićana, ali je na suđenju oslobođen optužbe.⁸ Bio je jedan od članova splitskog Gospodarskog društva (Akademije), osnovanog 1767. godine. Kao član Društva, osobito se bavio uljarstvom i problemom tiještenja ulja te je u cilju iznalazjenja najbolje metode tiještenja putovao po cijeloj Dalmaciji i južnim talijanskim krajevima (Napulj). Ondje je kupio i jedan od strojeva za tiještenje ulja, donio ga u Split i Akademija se ubrzo uvjerila u njegovu korisnost.⁹

Kada je 1820. godine u Napulju izbila revolucija koju je vojnom intervencijom ugušila Austrija, Costa je osumnjičen da je održavao veze s revolucionarima te mu je na neko vrijeme bilo zabranjeno obavljanje konzularne službe, a naredne 1821. godine i potpuno uskraćeno.¹⁰ U interregnumu, između zabrane i konačne uskrate njegove konzularne službe, funkciju konzularnog agenta (1818. – 1820.) obavljao je Giuseppe Carlo Fama, rodnom iz Messine, koji je 1822. godine postao konzul.¹¹

Pietro Tondello bio je 1847. godine jedan od devetorice ovlaštenih splitskih ljekarnika.¹² Najduže je obavljao konzularnu službu. Za konzularnog agenta imenovan je 1824. godine i na tom položaju zadržao se do 1849. godine (izuzetak je 1825. kada je mjesto bilo ispražnjeno). Od 1838. godine dobiva zvanje konzula, a područje djelovanja konzulata prošireno je i na otoke Hvar i Vis. Iako je bio osumnjičen kao pristalica Srpanjske revolucije, ostalo je samo na tome i nastavio je obavljati dužnost.¹³ Djelatnost konzulata obu-

hvaćala je 1842. godine, osim Hvara i Visa, još i Zadar, Šibenik, Dubrovnik i Herceg Novi.¹⁴

Liječnik dr. Mate Jeličić nastavio je obavljati konzularnu službu nakon Tondella i obavljao je sve do ukidanja konzulata 1866. godine.¹⁵

PAPINSKA DRŽAVA

Papinska Država uspostavila je vicekonzulat u Splitu 1817. godine i to kao „trgovački vicekonzulat“.¹⁶ Prvi vicekonzul bio je Domenico Ferracini, u doba francuske uprave jedan od članova Trgovačke komisije u Splitu, neke vrste trgovačke komore.¹⁷ Kao vicekonzul djelovao je od 1820. do svoje smrti 1825. godine. Tijekom godine 1826. mjesto je bilo ispražnjeno, a na inzistiranje generalnog konzula, vlasti su odobrile da ga naslijedi Giuseppe Ferracini (sin?) koji je djelovao od 1827. do 1834. godine. Međutim, prema podacima navedenima u *Almanacco della Dalmazia per l'anno 1830., 1831., 1832., 1833. i 1834.*, mjesto je bilo ispražnjeno.¹⁸

Lučki podkapetan Andrija Vechietti obavljao je konzularnu službu od 1834. do 1840. godine, a već spominjani ljekarnik Tondelo četrdesetih je godina (1841. – 1847.), uz poslove konzula Kraljevstva Dviju Sicilija, obavljao i poslove vicekonzula Papinske Države.¹⁹

Vicekonzulat je bio ispražnjen od 1847. do 1865. godine. Tada je za vicekonzula postavljen općinski liječnik dr. Luigi Nonveiller (Split, 3. ožujka 1806. – Split, 5. studenoga 1873.) koji je na toj dužnosti ostao sve do smrti 1873. godine.²⁰

VOJVODSTVO PARMA

Liječnik dr. Mate Jeličić (Split, 1809. – Split, 19. veljače 1892.) bio je konzularni agent Parme od 1851. do 1866. godine kada je ukinuta konzularna agencija.²¹

Prema podacima Maria Nepe Kuzmanića, ulazak prve obitelji iz Gornjeg Muća obilježen je vjenčanjem Petra Ante Jeličića s Vicom Gasperini-Kočunović 1751. godine. Obitelj je nastanjena na Dobrome. Njihov sin Ante vjenčao se 1791. godine s Bettinom Ricetti. Imali su dva sina, trgovca Jakova, vjenčanog 1829. s Anđelkom Božić, i liječnika Matu. Mate se 1854. godine oženio s Angelom Martinis-Marchi.²² Sudeći prema osmrtnici, Mate je svom prezimenu dodao i ženino. Umro je u dubokoj starosti, u Splitu, 19. veljače 1892. i ispraćen u tisku kao odličan političar te primjeran muž i otac.²³

TURSKA

Četrdesetih godina 19. stoljeća Turska se aktivno zalagala za otvaranje konzulata u Splitu. Poznavajući važnost splitske luke za njezinu trgovinu s Dalmacijom, nastojala je ponovno otvoriti svoj lazaret i zagarantirati sigurnost karavana na putu za Bosnu i obratno. Turski generalni konzul u Trstu imenovao je za konzularnog agenta splitskog trgovca Vida Nikolića kao „osobu vrlo sposobnu i spremnu da bude od koristi obim državama“.²⁴

Vid Nikolić (Split, 1795. – Split, 1859.) bio je poznati gospodarstvenik. Studirao je u Zadru i po povratku u Split otvorio trgovačku tvrtku i manufakturu te stekao veliki imetak. Bio je jedan od osnivača i tajnik Društva za industrijske pothvate u Splitu 1856. godine. Obnašao je dužnost općinskog prisjednika tijekom 1848./1849. godine, tajnika Poljodjelskog društva i Trgovačko-obrtničke komore sve do smrti 1859. godine.²⁵

Ivan Raffaelli (Kotor, 1814. – Split, 1891.), po zanimanju carinik, imenovan je konzularnim agentom Turske 1853. godine, a jurisdikcija agencije protezala se u to vrijeme i na otok Hvar.²⁶

Osim njega, Tursku su u narednim desetljećima predstavljala dva člana već spomenute obitelji Jeličić. Matin brat Jakov Jeličić (Split, 1800. – Split, 1881.), trgovac i posjednik, obavljao je dužnost turskog konzularnog agenta od 1848. do 1864. godine.²⁷

Kada je Austrija, nakon završetka Bečkog kongresa, počela s organiziranjem dalmatinskih tijela državne uprave na isti način kao i u ostaloj Austriji, općinsko vijeće u Splitu imalo je 15 vijećnika koje je imenovala vlada. Među općinskim vijećnicima 1830. godine nalazio se i Jakov Jeličić.²⁸ Poslije je u više navrata bio član autonomaskog općinskog vijeća, a 1881. godine isplaćen mu je iznos od 25,66 forinti „za baklje za proslavu prilikom povratka načelnika“ (Bajamontija).²⁹

Splitski list *L'Avvenire* je, u povodu njegove smrti, 6. veljače 1881. objavio veliki nekrolog posvećen tom istaknutom autonomasu, posebno ističući njegovo domoljublje, djelovanje u stranci i svim talijanaškim organizacijama te veliki ugled koji je uživao među građanstvom što se moglo vidjeti i na samom pogrebu.³⁰

Njegov sin bio je dr. Ante Jeličić (Split, 1849. – Split, 1909.). Kao treći član obitelji, djelovao je kao vicekonzul od 1864. do 1879. godine kada dolazi do ukidanja turskog vicekonzulata, a bečka vlada ga je, zbog uspješnog vođenja povjerenih poslova, odlikovala 1878. godine.³¹

GRČKA

Prva konzularna agencija u Splitu otvorena je 1855. godine, a dužnost konzularnog agenta obavljao je od osnutka do 1862. godine Splićanin Mauro Solitro. Naredne godine zamijenio ga je Mate Solitro. Agencija je privremeno bila ispražnjena od 1862. do 1873. kada je ponovno otvorena.³²

Međutim, *Annuario Marittimo*, godišnjak Pomorske vlade u Trstu koji je počeo izlaziti 1850. godine, uopće ne spominje postojanje grčkog konzulata u Splitu sve do 1873. godine. Od tada pa do smrti 1896. godine, član poznate splitske obitelji Anđeo Katalinić djeluje kao konzularni agent.³³

Anđeo vitez Katalinić (Split, 1834. – Split, 2. prosinca 1896.) bio je trgovac na veliko i predsjednik splitske Trgovinsko-obrtničke komore do početka 1893.³⁴ Zajedno s bratom Petrom, osnovao je trgovačko poduzeće „Anđeo Katalinić i brat“. Bavili su se trgovinom na veliko, u početku žitaricama. Uz vlastite brodove, imali su i udjele (karate) u nekoliko barkova i škuna kojima su plovili do Crnog mora. Jedan od njih nastradao je krajem studenoga 1883. na Dunavu kod Suline kada ga je udario neki francuski parobrod. Kako je bio krcat kukuruzom, škuner „Carlo S.“ je potonuo, ali je posada spašena.³⁵

Poduzeće je doživilo svoj procvat u zadnjim desetljećima 19. stoljeća. U vrijeme kada je peronospora uništila francuske i talijanske vinograde, dolazi do uzleta trgovine dalmatinskim vinom, a Split preuzima vodeću ulogu u pomorskom izvozu vina. Najveće količine dalmatinskog vina izvezile su se i prodavale posredstvom poduzeća braće Katalinić i tvrtke Ilić. Nakon Anđelove smrti 1896. godine, konzularnu agenciju privremeno je vodio njegov brat Petar.³⁶

U rujnu 1897. godine agencija je podignuta na rang vicekonzulata. Drugi član obitelji Katalinić, Anđelov sin Vicko imenovan je podkonzulom Grčke o čemu je, između ostalih državnih tijela u Splitu, izvijestio i Lučku kapetaniju. „Njegovo c. k. apostolsko veličanstvo Vrhovnom odlukom od 15. augusta premilostivo udostojilo dozvoliti da se primim podijeljene mi časti podkonzula Kraljevine Grčke i dade mi diplomu. Nastupam 16. 9., a ured će biti na prvom katu moje kuće na Novoj obali...“³⁷

Vicko Katalinić (1857. – 1917.), nakon splitske Realke, studirao je u Ljubljani i Beču na trgovačkoj akademiji i nakon povratka u Split nastavio obavljati trgovačke poslove oca i strica, a bavio se i drugim djelatnostima, poput zastupanja tršćanskog osiguravajućeg društva Assicurazioni generali. U kasnijim godinama bio je predsjednik mjesne podružnice Ljubljanske banke i pred-

sjednik Hrvatske radničke zadruge, a od 1897. godine obavljao je funkciju blagajnika Promicatelnog odbora za gradnju Hrvatskog doma.³⁸ Konzularnu službu obavljao je samo do 1901. godine.³⁹

Osim kao uspješni gospodarstvenik, Vicko Katalinić isticao se i kao važna ličnost u političkom i društvenom životu grada krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Aktivno je radio u splitskim rodoljubnim organizacijama. Bio je član Narodne glazbe i član prve uprave društva „Slavjanski napredak“, osnovanog 1873. godine.⁴⁰ Bio je među osnivačima Hrvatskog sokola, njegov predsjednik i starješina uprave do 1900. godine.⁴¹

Poseban dio njegova rada bio je politički. Kao istaknuti narodnjak, zajedno sa stricem Petrom i mlađim bratom Cvjetkom (Floriom), imenovan je u odbor Narodne stranke. Od 1897. godine djeluje u Općinskom vijeću kao jedan od prisjednika, a kasnije kao prvi prisjednik zamjenjuje načelnika Vicka Mihaljevića. Nakon njegove smrti 1911. godine, izabran je za načelnika i na toj dužnosti ostao do početka Prvog svjetskog rata.⁴²

Umro je u Splitu 15. svibnja 1917. godine. Unatoč teškim ratnim vremenima, grad je bio sav u crnini, crni sagovi, zastave na pola koplja, gradski ferali pokriveni crnom koprenom. Na obali, kod Sv. Frane, govor je u ime općine i građana održao D. Mangjer.⁴³ Konzularnu službu obavljao je do 1901. godine kada ga zamjenjuje Protazije Gilardi (Split, 21. siječnja 1869. – Beč, 26. studenog 1917.).

Obitelj Gilardi prisutna je u Splitu od početka 19. stoljeća, nastanjena na Dobrome. Najpoznatiji su kao vlasnici tvornice cementa Gilardi Bettiza u koju su oni uložili novac, a Bettize znanje.⁴⁴ Protazije Gilardi (vjerojatno otac) bio je 1851. godine član Društva akcionara za izgradnju novog kazališta u Splitu koje je osnovano na inicijativu načelnika Bajamontija.⁴⁵

Bavio se trgovinom na veliko, bio je izvoznik maslinova ulja i dalmatinskih proizvoda, trgovao žitaricama i brašnom, cvijećem, bakrenim sulfatom i sumporom... više godina predstavljao je englesku osiguravajuću kuću North British and Mercantile, bio je predstavnik ugarske „Agenzie Societa Ungharese di Commercio“, agent talijanskog društva „Societa Italiana dei Servizi Marittimo“, bavio se špediterskim, cenzorskim poslovima... Poslove grčkog vicekonzula obavljao je do početka Prvog svjetskog rata.⁴⁶ Umro je u sanatoriju u Beču u studenom 1917.⁴⁷

ITALIJA

Kraljevina Italija ubrzo je po ujedinjenju počela organizirati vlastitu mrežu konzularnih ustanova po dalmatinskim gradovima. Po broju svojih konzulata bila je vodeća do početka Prvog svjetskog rata.

Prvi konzularni agent u Splitu bio je Petar Zink. Njegov otac bio je nje-mački državni činovnik na službi u Splitu koji se 1830. godine oženio Spličan-
kom Teresom Marconi.⁴⁸

Njegov sin Petar bio je prvi stalni splitski fotograf. Vjerojatno od 1859. djeluje u ateljeu Premiato Studio Fotografico u netom sagrađenoj palači Ba-jamonti na Rivi. Snimio je prve fotografije Dioklecijanove palače, a 1864. godine osvojio i prvu nagradu, srebrnu kolajnu na „Prvoj izložbi dalmatinsko-hrvatsko-slavonskoj“, održanoj u Zagrebu.⁴⁹

Po političkom uvjerenju bio je autonomaš i pripadao je Bajamontijevoj au-tonomaškoj stranci. Godine 1879. obavljao je dužnost općinskog blagajnika, a poslije je od Austrije dobio i titulu viteza.⁵⁰ Kada je Italija 1867. godine otvo-rila prvu konzularnu agenciju u Splitu, imenovala je Zinka za konzularnog agenta. Na toj funkciji ostao je do 1883. godine odnosno do podizanja agen-cije na rang vicekonzulata. Prvi vicekonzul bio je odvjetnik Ricardo Motta (1884. – 1885.).⁵¹

Slijedili su: Gustavo Zanotti Bianco (1885. – 1888.), Francesco Majjno-ni d'Intignano (1888. – 1890.), Saverio Calvigioni (1890. – 1892.), Attilio Monaco (1893. – 1894.). Tijekom 1895. poslove vicekonzulata obavljao je generalni konzulat u Trstu.⁵²

Giuseppe Giacchi bio je vicekonzul od 1896. do 1899. godine. Naslijedio ga je Leonardo Mordini (1900. – 1902.). Godine 1902. vicekonzulat je bio ispražnjen. Krajem godine za vicekonzula je postavljen Romolo Tritoni. Dana 5. studenoga 1902. predsjednik Pomorske vlade u Trstu izvijestio je Lučku kapetaniju Split o imenovanju novog predstavnika Kraljevine Italije, Romola Tritonija kojega je svojim Dekretom od 28. listopada potvrdilo bečko Mi-nistarstvo trgovine.⁵³ Svoju dužnost obavljao je do 1905. godine. Naredni vicekonzuli bili su Henrik Grabau (1906. – 1909.), Ugo Tedeschi (1909. – 1911.), Maksim Gofredo (1912. – 1913.), Guido Viola (1913.), Gino Cecchi (1913. – 1914.) i posljednji Marcello Roddolo (1914. – 1915.).⁵⁴

Prema imenima i prezimenima navedenih vicekonzula možemo pretposta-viti da se radilo o Talijanima, karijernim diplomatima. To nam potvrđuje i ime

Romola Tritonija, jednoga od vicekonzula. Rođen je u Rimu 1872. godine. Služio je u Kairu, Aleksandriji, Port Saidu, Splitu, Benghaziju prije nego je taj grad uljučen u talijanski dominion nad Libijom. Bio je generalni konzul u Constantinopolu u vrijeme kad je Italija ušla u Prvi svjetski rat. Rat je proveo u Rimu u Ministarstvu vanjskih poslova. Početkom 1918. godine imenovan je za talijanskog generalnog konzula u New Yorku. Bio je i plodan publicist. Objavio je *Il leone dal libro chiuso* (1908.), te više knjiga o Bliskom istoku, palestinskom pitanju, cionizmu...⁵⁵

FRANCUSKA

Francuska je još od kraja tridesetih godina nastojala otvoriti konzularne urede u Dalmaciji. Stoga su austrijske vlasti početkom 1838. godine zatražile od lučkih kapetanija u Dalmaciji podatke o broju francuskih trgovačkih brodova kako bi se utvrdilo postoji li objektivna potreba otvaranja francuskih konzularnih ustanova. Tadašnji francuski konzuli u Trstu, zaduženi za cijeli Jadran, predložili su, između ostalih, i Splićanina Vida Nikolića za konzularnog agenta. Iako su poduzeli sve predviđene radnje i tražili privolu vlasti, ni uz brojne apele nisu uspjeli u svojoj nakani.⁵⁶

Konačno im je tek 1870. godine uspjelo otvoriti prvi vicekonzulat u Splitu, a za vicekonzula je imenovan Petar pl. Tartaglia koji je na toj funkciji ostao sve do 1894. godine.⁵⁷

Pripadnik je stare splitske plemićke obitelji (Split, 28. studenog 1830. – Zadar, svibanj 1905.) i studirao je agronomiju u Francuskoj. Kao istaknuti poljoprivredni stručnjak napisao je dvije knjige, *Poljodjelstvo najdičniji zanat* (Sušak, 1883., 1892.) i *Žitarice* (Zadar, 1891.) koja sadrži upute o oruđu, oranju, plugovima, žitaricama, sjemenu, načinu sijanja pšenice... Bio je član domaćih i stranih poljodjelskih društava, a za svoje djelovanje odlikovan je Redom viteza cara Franje Josipa I., te srpskim i francuskim odličjima.

Osim podizanjem poljoprivrede, istakao se i kao političar. Kao dvadesettrogodišnjak postao je 1853. godine vijećnik u autonomaškom Općinskom vijeću, ali je poslije istupio. Nakon pobjede narodnjaka 1882. godine ušao je u sastav povijesnog općinskog vijeća.⁵⁸

Tijekom 1895. mjesto vicekonzula bilo je ispražnjeno pa naredne 1896. u Split dolazi francuski službenik G. Pigeonneau i djeluje kao francuski predstavnik do 1899. godine.⁵⁹ Petar Tartaglia je 1900. godine ponovno obavljao

funkciju vicekonzula.⁶⁰ Zadnji francuski konzularni agent u Splitu bio je Splićanin Josip Duplančić koji se na toj funkciji zadržao do početka rata.⁶¹

Splitski trgovac i posjednik Josip Duplančić (Split, 25. ožujka 1853. – Split, 10. ožujka 1919.) bavio se različitim poslovima. Njegova tvrtka bila je dio konzorcija Antičević i drugovi koji je gradio željezničku prugu od Splita do Sinja.⁶² Desetak godina predstavljao je pivarsku tvrtku „Steinbruck“, a djelovao je i kao agent Hrvatsko-ugarskog parobrodarskog društva Ungaro-Croate te osiguravajuće kuće „Danubio“. Bavio se špedicijom, prodajom vina, posjedovao skladišta brašna... Bio je i sudski vještak, jedan od cenzora u filijali Banke Austro-Ungarica. Na uglu današnje Marmontove i Tončićeve ulice sagradio je 1906. veliku secesijsku zgradu, a zemljište u njezinoj neposrednoj blizini prodao je graditeljima Hrvatskog doma.⁶³

Po političkom uvjerenju bio je autonomaš i član njihovih sportskih i kulturnih društava. Kao veteran održao je govor na proslavi 40. obljetnice osnivanja Streljačkog društva (Societa al tiro di bersaglio).⁶⁴

Iako je bio „talijanskih osjećaja“, iz nekrologa tiskanog u *Novom dobu* doznajemo da je svoje veliko imanje, „računa se više milijuna, ostavio u dobrotnorne svrhe na korist jedne zaklade za uzgoj siromašne i zapuštene djece grada Splita koja ima da budu odgajana jezikom talijanskim, slavenskim i po mogućnosti francuskim“. Zakladu je trebao voditi kuratorij od 14 osoba, među kojima su bili načelnik, biskup, predsjednik Okružnog suda...⁶⁵

NJEMAČKA

Krajem osamdesetih godina, Njemačka je svoju konzularnu agenciju premjestila iz Dubrovnika u Split u čije je konzularno područje spadala cijela Dalmacija.⁶⁶

Podkonzulat u Splitu otvoren je u ožujku 1887. godine, a za vicekonzula imenovan je Ivan Dinko Ilić (Sutivan, 4. srpnja 1858. – Split, 10. prosinca 1934.), što je dobro prihvaćeno kod građana. Kako se tih dana u Splitu nalazio njemački parobrod „Julija“ koji je krcao vino, kapetan je od vlasnika broda dobio nalog da svečano proslavi ovo imenovanje pa je na brodu priredio ručak za gradske uzvanike.⁶⁷

Ilić je studirao u Austriji i Francuskoj i poslije preuzeo vođenje obiteljske tvrtke „P. Ilić“, osnovane u Sutivanu još 1793. godine. Proširio je tržište na Francusku (vino) i na Rusiju (maslinovo ulje). U Splitu je udario temelje modernom vinarstvu. Bio je predsjednik Vinarske udružbe za Dalmaciju i predsjednik Društva vinarskih dalmatinskih trgovaca.⁶⁸

Osim što je vodio brojne trgovačke poslove, obavljao je i dužnost sudskog vještaka, člana cenzorske komisije pri filijali Austrijsko-ugarske banke (Banca Austro-Ungarica), člana-zamjenika dobrotvorne pomorske zaklade „Pio fondo di Marina“ pri splitskoj Lučkoj kapetaniji. Poput drugih splitskih veletrgovaca, u nekoliko mandata bio je izabran u Općinsko vijeće od 1911. do 1914. godine. Posebice je aktivno djelovao u brojnim splitskim humanitarnim društvima, Pučkoj kuhinji i Caritasu koji je vodio u nekoliko navrata. Bio je upravitelj dječjeg vrtića „Giardino infantile Manger“.

Bavio se i veslanjem i bio među prvim članovima Veslačkog i jedriličarskog kluba „Adria“. ⁶⁹ Na funkciji vicekonzula zadržao se do 1898. godine kada ga zamjenjuje Jakov Antičević (Postira, 1858. – Split, 11. svibnja 1931.).

Šime Peričić navodi da je Antičević kao vicekonzul djelovao od 1899. do 1901. godine. ⁷⁰ Također je pripadao grupi istaknutih splitskih trgovaca. Bavio se izvozom maslinova ulja, vina i drugih dalmatinskih proizvoda. Više godina bio je član Trgovačko-obrtničke komore i pomorske zaklade „Pio fondo di Marina“ pri Lučkoj kapetaniji, djelovao je i kao sudski vještak te kao član cenzorske komisije pri Austro-ugarskoj banci.

U povodu njegove smrti 1931. godine, splitski dnevnik *Novo doba* u nekrologu ističe zasluge pok. Antičevića i njegove tvrtke u razvitku splitske vinarske industrije te njegovu plemenitost i poštenje zbog čega je uživao opće poštovanje građana Splita. ⁷¹

Josip Fradelić (Split, 18. rujna 1851. – Split, rujna 1918.) nastavio je obavljati dužnost vicekonzula (voditelja vicekonzulata) od 1902. do 1908. godine. ⁷² Koliko nam je poznato, cijeli radni vijek proveo je kao agent Austrijskog Lloyd, obavljajući poslove od agenta, voditelja poslovnice do glavnog Lloydova agenta.

Godine 1909. za njemačkog vicekonzula u Splitu imenovan je Federico Glavašević (Lovran, 21. siječnja 1869. – Beč, 26. studenog 1917.), a jurisdikcija vicekonzulata protezala se na teritoriju lučkih kapetanija Splita i Šibenika, te na Knin, Sinj, Imotski, Makarsku, Metković, Korčulu, Supetar i Hvar, tj. na cijelu Dalmaciju. ⁷³ Za vrijeme boravka u Splitu, Glavašević je bio direktor splitske podružnice (filijale) Austro-ugarske banke.

ŠVEDSKA I NORVEŠKA

U jesen 1889. godine bečka je vlada dala dopuštenje još jednom Kataliniću, Petru, da kao vicekonzul zastupa interese Švedske i Norveške. ⁷⁴

Petar Katalinić (Split, 1844. – Split, 1922.), brat Anđela, bio je jedna od najistaknutijih ličnosti splitskog političkog, gospodarskog i uopće društvenog života. Vijećnik je u prvom narodnjačkom Općinskom vijeću 1882. godine u kojem je obavljao i dužnost prvog prisjednika koji je u slučaju odsutnosti zamjenjivao načelnika. Godine 1897. jednoglasno je izabran za načelnika Splita i na tom položaju ostao dvije godine. Dugo godina bio je član Trgovačko-obrtničke komore i obavljao razne funkcije, a zajedno s bratom imenovan je u kolegij sudaca arbitara.

Petar Katalinić obavljao je funkciju vicekonzula Švedske i Norveške sve do kraja 1905. godine. Od 1906. pa do 1915. godine predstavljao je samo Švedsku, a Norveška je funkciju vicekonzula povjerila njegovu nećaku Vicku. Od 1909. godine nadležnost norveškog vicekonzulata proširena je na cijelu Dalmaciju. Od 1911. do 1913. obavljao je dužnost kao upravitelj vicekonzulata, da bi 1914. i 1915. ponovno bio vicekonzul. Postojanje dvaju konzulata pokazuje da se opseg poslova konzularnih ureda povećao na račun intenzivne trgovine s Dalmacijom.⁷⁵

Krajem 19. stoljeća braća Katalinić su na istočnom dijelu gradske luke sagradili dvije velike stambeno-poslovne zgrade. Osim stambenih prostora, tu su se nalazila skladišta vina i žita. Također su svi Katalinići u njoj imali svoje konzularne urede.⁷⁶

BELGIJA

Povećani interes Belgije za trgovinu s Dalmacijom rezultirao je osnivanjem konzularne agencije u Splitu 1894. godine.⁷⁷

Jedini belgijski konzul u Splitu bio je Cvjetko (Florio) Katalinić koji je djelovao do 1914. godine s nadležnošću na splitskom distriktu.⁷⁸ Bio je direktor Prve dalmatinske pučke banke, podpredsjednik Društva dalmatinskih trgovaca vinom i Vinarske udružbe za Dalmaciju. Bavio se i dobrotvornim radom kao član i upravitelj Pučke kuhinje i Povjerenstva Javne dobrotvornosti. Bio je u upravi, i to kao revizor, prvog splitskog biciklističkog kluba „Cyclistic Club“ tijekom 1909. i 1910. godine.

URUGVAJ

Prema podacima iz *Schiesone Spalatino* za 1914. i 1915., i Urugvaj je imao konzulat u Splitu, a funkciju konzula obavljao je Josip Vuletić.⁷⁹

Trgovac Vuletić bio je član splitske Trgovačko-obrtničke komore, dugogodišnji generalni predstavnik za Dalmaciju tvornice piva iz Sarajeva, te član cenzorskih komisija u filijali Austro-ugarske banke i Prve dalmatinske pučke banke.

KONZULARNA DJELATNOST U SPLITU

Kao što je gore naznačeno, do 1818. godine strani konzularni predstavnici mogli su biti samo državljani odnosne države, ali je poslije obavljanje te službe omogućeno i austrijskim građanima.

U Konvencijama o konzularnoj službi koje je Austrija/Austro-Ugarska sklapala s drugim državama, regulirani su međusobni odnosi – od nastupanja na dužnost nakon prihvaćanja exequatura (eksekvatura), odobrenja u zemlji prijema, prava na vijanje zastave države koju zastupa, uživanje imuniteta i povlastica, nepovredivosti službenih arhiva i sl.⁸⁰

PROTOKOLARNE FUNKCIJE

Bilo kao konzule pojedine države ili kao članove konzularnog zbora, splitske konzule susrećemo u različitim protokolarnim situacijama.

Kada je car Franjo Josip I. u travnju 1875. godine prvi put posjetio Split, primio je, između ostalih, i „konzula i podkonzula Talije, Francije, Turske i Grčke“ i zadržao ih na svečanom ručku.⁸¹

Slično je bilo i 1885. godine prigodom boravka nasljednika prijestolja Rudolfa i supruge mu Stefanije, inače belgijske princeze, kojoj je predstavljen francuski konzul Tartaglia koji je s njom porazgovarao na francuskom jeziku.⁸²

Kada je Franjo Josip I. 1891. godine ponovno posjetio Split, predstavljeni su mu „stranjski dumenarski poslovači i to: francuski dumenar zamjenik plem. Tartaglia, njemački dumenar zamjenik Ivo Ilić, švedsko-norveški dumenar zamjenik Petar Katalinić i grčki dumenarski poslovač Angjeo Katalinić“.⁸³

Prijateljski dolazak stranih ratnih brodova u splitsku luku također je bio prigoda za obavljanje različitih protokolarnih funkcija ukoliko je dotična država imala u Splitu konzularnog dužnosnika. Bilo je običajeno da najstariji časnik, zapovjednik broda ili flote, odmah po dolasku obiđe predstavnike vlasti. Tako je, u siječnju 1887. godine, zapovjednik talijanskog ratnog broda „Castelfidardo“, princ Gustavo Colonna di Stigliano, u pratnji talijanskog konzula Zanottija Bianca, posjetio općinske i kotarske vlasti.⁸⁴

U siječnju 1910. godine francuska je flota prvi put posjetila Split. Zapovjednik flote admiral Pivet obavio je sve protokolarne posjete u pratnji francuskog konzularnog agenta Josipa Duplančića.⁸⁵

Dosta takvog posla imao je njemački podkonzul Ilić. Kada su se u studenome 1888. iznenada u Splitu pojavila četiri njemačka ratna broda, Ilić je „razvio“ njemačku zastavu na svojoj zgradi i stavio se na raspolaganje admiralu pl. Holmanu.⁸⁶

U veljači 1891. godine u Splitu je dva tjedna boravila njemačka eskadra s nekoliko tisuća mornara i časnika. S obzirom na velik broj ljudi za koje je trebalo organizirati opskrbu, Ilić je raspisao poseban natječaj za opskrbu njemačke mornarice „svježim i trajnim živežom“ za 14 dana boravka u gradu.⁸⁷ Zajedno s lučkim poglavarom prvi se susreo s gostima, pratio ih u obilasku vlasti, s ostalim konzulima nazočio banketima koje su priredili dalmatinski namjesnik odnosno splitska općina. I sam se iskazao kao dobar domaćin. Nakon obilaska Salone, gostima je na otvorenome priredio „lunch da ih pogosti i okrijepi dobrim bavarskim pivom“, a „sobet“ u svom domu.⁸⁸

DRUGE DUŽNOSTI KONZULARNIH PREDSTAVNIKA

Prema istraživanjima Šime Peričića, kompetencije konzularnih predstavnika ograničavale su se uglavnom na čiste pomorsko-trgovačke poslove. Njihova primarna dužnost bilo je pomaganje podanicima svoje države, nadgledanje i popisivanje njihovih plovidbenih obveza radi isplaćivanja konzularnih pristojbi, briga o zdravstvenom stanju putnika i mornara, notiranje vremena dolaska i odlaska broda, pregled putnih isprava te prepiska s lokalnim vlastima.⁸⁹

Konzuli su Lučkoj kapetaniji redovito dostavljali godišnje podatke o broju brodova dotične države koji su došli u Split. Tako iz izvješća talijanskog vicekonzula doznajemo da je u 1904. godini u Split došlo 107 talijanskih parobroda.⁹⁰ Slično izvješće, o pokretu brodova pod njemačkom zastavom tijekom 1905. i 1906. godine, uputio je njemački vicekonzulat 2. veljače 1906., odnosno 3. lipnja 1907.⁹¹

Kako su konzuli, osim talijanskih, bili ugledni i omiljeni Splitsani, nije bilo nikakvih problema u njihovim odnosima sa zajednicom. Međutim, s posebnom pozornošću građana, ali i talijanskih vlasti, praćeno je djelovanje talijanskih konzula. Tako je 1898. godine talijanski konzul conte Giacchi prihvatio poziv za ples priređen za Društvo sv. Ćirila i Metoda za Istru. Konzul je došao

na ples i „dao svoj prinos, ne sanjajući da će mu to njegova vlada u grijeh upisati. Sad se protiv njega digla čitava graja u tisku i talijanska vlada pozvala ga je na odgovornost i zatražila opravdanje da odluči o njegovom premještaju. Po shvaćanju talijanske vlade, konzuli bi trebali biti agenti talijanski, a ne zastupnici interesa i prava talijanskih podanika u zemlji naseljenih.“⁹²

Ipak, kao što zaključno navodi Šime Peričić, strani konzuli u Dalmaciji, pa tako i oni u Splitu, svoje su dužnosti obavljali vrlo korektno i uspješno, o čemu svjedoči činjenica da su mnogi od njih dobili od svojih vladara različita priznanja, odličja, titule i novčane nagrade.⁹³

BILJEŠKE

- ¹ Uvodni dio napisan je temeljem podataka iz knjige Davorina Rudolfa: Enciklopedijski rječnik međunarodnog prava mora. Split, 1989., 161-163. te uz pomoć podataka sa sljedećih web stranica: konzul – <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33007>, 17. X. 2017.; konzularno pravo – http://pfk.edu.ba/v2/bs/component/k2/.../5537_8a4672039ac3ba5af59d8dcf3f06c9f2, 13. X. 2017.; konzularna služba – <http://www.mfa.gov.rs/sr/index.php/konzularni-poslovi?lang=lat>. 13. X. 2017.
- ² Šime Peričić: *Diplomatsko-konzularna predstavništva stranih zemalja u Dalmaciji za vrijeme druge austrijske uprave*. Pomorski zbornik, Zadar 6/1968., 601-628, te Šime Peričić: *Strani konzularni predstavnici u Dalmaciji za vrijeme mletačke, austrijske i francuske uprave*. Naše more, Dubrovnik 3-4/1967., 80-82.
- ³ Šime Peričić: *Diplomatsko-konzularna...* n. dj. 603.
- ⁴ Šime Peričić, n. dj. 604.
- ⁵ Kraljevina Dviju Sicilija bila je suverena država na jugu Apeninskog poluotoka. Postojala je od 1816. do 1861. godine. Uspostavio ju je kralj Dviju Sicilija, Ferdinand I., nakon Bečkog kongresa i Ugovora iz Casalanze. Zakonom Legge fondamentale del Regno delle Due Sicilie od 8. prosinca 1816. ponovno su spojeni Napuljsko kraljevstvo i Kraljevina Sicilija. Godine 1861. zauzele su je Garibaldijeve snage te je pripojile Kraljevstvu Sardinije. Izvor: https://hr.wikipedia.org/wiki/Kraljevina_Dviju_Sicilija, 5. IX. 2017.
- ⁶ Šime Peričić, n. dj., 603.
- ⁷ Isto.
- ⁸ Grga Novak: *Povijest Splita III*. Split, 1978., 1681-1682.
- ⁹ Danica Božić-Bužančić: *Južna Hrvatska u europskom fiziokratskom pokretu*. Split 1995., 72, 80.
- ¹⁰ Šime Peričić, n. dj., 605, 622.
- ¹¹ Šime Peričić, n. dj., 622. On je također sudjelovao u ustanku u Splitu i to kao jedan od vođa. Grga Novak, n. dj., 1678.
- ¹² Grga Novak, n. dj., 2331.
- ¹³ Šime Peričić, n. dj., 608.

- ¹⁴ Schematismo dell imperiale reggio governo della Dalmazia per l' anno 1842. Zadar, 204.
- ¹⁵ Šime Peričić, n. dj., 622.
- ¹⁶ Šime Peričić, n. dj., 604.
- ¹⁷ Grga Novak, n. dj., 1687.
- ¹⁸ Šime Peričić, n. dj., 626, 607. Prema podacima iz Almanacco della Dalmazia za godine od 1830. do 1834., mjesto je bilo ispražnjeno (Almanacco per l' anno 1830 – str. 212; Almanacco per l' anno 1831 – 209; Almanacco per l' anno 1832 – 214; Almanacco per l' anno 1833 – 214, te Almanacco per l' anno 1834 – 214).
- ¹⁹ Šime Peričić, n. dj., 626.
- ²⁰ Grga Novak, n. dj., 2331. Zahvaljujem gospodinu Brunu Kuzmaniću koji je za dio konzula uspio pronaći datume rođenja i smrti.
- ²¹ Šime Peričić, n. dj., 626.
- ²² Mario Nepo Kuzmanić: *Splićani, obitelji i prezimena*. Split 2008., 137-138.
- ²³ *Deciso. La Cronaca. Da Spalato...* Il Dalmata, Zadar, 1. III. 1892., 2.
- ²⁴ Šime Peričić, n. dj., 609. On smatra da se ne može sa sigurnošću utvrditi je li to imenovanje prihvaćeno ili odbijeno od strane austrijskih vlasti.
- ²⁵ *Petar Požar: Znameniti i zaslužni Splićani*. Split, 2001., 238.
- ²⁶ *Annuario Marittimo. Trst 1853.*, 64. Međutim, Šime Peričić ga uopće ne spominje među turskim konzularnim dužnosnicima u Splitu.
- ²⁷ Šime Peričić, n. dj., 626, navodi da je kao konzularni agent djelovao od 1848. do 1864., a AM navodi da je na dužnost stupio 1854.
- ²⁸ Grga Novak, n. dj., 1835.
- ²⁹ Isto, 1835.
- ³⁰ *Gazzettino. Giacomo Jellicich. L' Avvenire*, Split, 7. II. 1881., 3.
- ³¹ Šime Peričić, n. dj., 615, 628.
- ³² Isto, 621.
- ³³ AM, 1874., 52-55; Š. Peričić, n. dj., 621.
- ³⁴ Joško Barić – Šime Jurišić: *Iz povijesti Splita*. Split, 1983., 12.
- ³⁵ *U prošlu subotu*. Narodni list, Zadar, 27. XI. 1883., 3.
- ³⁶ Stanko Piplović: *Porodica Katalinić u splitskom narodnom preporodu*. Hrvatski narodni preporod u Splitu 1882., Split, 1982., 25.
- ³⁷ Državni arhiv Split. Lučka kapetanija I. reda Split / HR DAST 11, kutija 14.
- ³⁸ Podaci o djelatnostima, funkcijama i članstvu u različitim ustanovama i udrugama za Vika, Petra i Cvjetka KATALINIĆA, Protazija GILARDIJA, Josipa DUPLANČIĆA, Ivana Dinka ILIĆA, Jakova ANTIČEVIĆA, Josipa FRADELIĆA, Federika GLAVAŠEVIĆA i Josipa VULETIĆA prikazani su temeljem splitskih šematizama (Il nuovo schiesone Spalato – Guida scematica di Spalato za godine 1903., 1904., 1911., 1914. i 1915.).
- ³⁹ Šime Peričić, n. dj., 621.
- ⁴⁰ Grga Novak, n. dj., 2335.
- ⁴¹ Duško Marović: *Povijest sporta u Splitu/ knjiga prva/ od antičkih igara do prvog svjetskog rata*. Split 1990., 54.
- ⁴² Stanko Piplović, n. dj., 28.

- ⁴³ *Pišu iz Splita*. Smotra Dalmatinska, Zadar, 16. V. 1917., 3.
- ⁴⁴ Mario Nepo Kuzmanić, n. dj., 117.
- ⁴⁵ Grga Novak, n. dj., 2306.
- ⁴⁶ Šime Peričić, n. dj., 621.
- ⁴⁷ *Čitulja*. Smotra Dalmatinska, 5. XII. 1917., 3.
- ⁴⁸ Mario Nepo Kuzmanić, n. dj., 371-372.
- ⁴⁹ Duško Kečkemet: *Fotografija u Splitu 1859.-1990*. Split, 2004., 27, 29.
- ⁵⁰ Mario Nepo Kuzmanić, n. dj., 371.
- ⁵¹ Šime Peričić, n. dj., 624.
- ⁵² Isto.
- ⁵³ DAS/ HR DASt 11, kutija 30.
- ⁵⁴ Šime Peričić, n. dj., 624.
- ⁵⁵ New Italian consul here. New York Times, 16. II. 1918., <https://query.nytimes.com>, 10. X. 2017.
- ⁵⁶ Šime Peričić, n. dj., 608.
- ⁵⁷ Šime Peričić, n. dj., 623.
- ⁵⁸ Siniša Tartaglia: *Obitelj Tartaglia i Split / neraskidive veze 1150.-2010*. Split, 2011., 103-107; Hrvoje Tartalja: *Uloga Petra pl. Tartaglie u preporodu Splita*. Hrvatski narodni preporod u Splitu 1882. Split, 1982., 31-33.
- ⁵⁹ Šime Peričić, n. dj., 623.
- ⁶⁰ Šime Peričić, isto. On navodi da se radi o njegovu sinu, također Petru. Međutim, prema podacima iz navedene knjige S. Tartaglie, str. 103., Petar Tartaglia imao je šestoricu sinova, ali se ni jedan nije zvao Petar. Imao je samo unuka Petra, rođenog 1878. godine, doktora prava, koji je radni vijek, sve do tragične smrti 1906., proveo službujući u Bosni i Hercegovini, str. 115-116.
- ⁶¹ Šime Peričić, n. dj., 623.
- ⁶² Stanko Piplović: *Izgradnja Splita u 19. stoljeću*. Split 2015., 139-140.
- ⁶³ Stanko Piplović: *Izgradnja...*, 113, 139-140.
- ⁶⁴ Duško Marović, n. dj., 45.
- ⁶⁵ *Josip Duplančić*. Novo doba, Split, 11. III. 1919., 3.
- ⁶⁶ Šime Peričić, n. dj., 615.
- ⁶⁷ *Nuovo vice-console*. Narod. Split, 8. III. 1887., 3; *Njemačka vlada otvorila podkonzulat u Splitu*. Narodni list, Zadar, 15. III. 1887., 3.
- ⁶⁸ Petar Požar, n. dj., 148.
- ⁶⁹ Duško Marović, n. dj., 49.
- ⁷⁰ Šime Peričić, n. dj., 626. Međutim, prema podacima iz godišnjaka AM za 1899., 1900. i 1901. godinu, Antičević nije bio vicekonzul već je obavljao dužnost voditelja, poslovođe vicekonzulata (gerente il viceconsolato).
- ⁷¹ *Jakov Antičević*. Novo doba, Split, 15. V. 1931., 6.
- ⁷² Šime Peričić, n. dj., 626.
- ⁷³ Isto.
- ⁷⁴ Šime Peričić, n. dj., 616.

- ⁷⁵ Isto.
- ⁷⁶ Naši dopisi osobiti. Narodni list, Zadar, 21. XI. 1888., 2; Novi konzuli. Pučki list, Split, 2. XII. 1892., 17-19.
- ⁷⁷ Šime Peričić, n. dj., 616.
- ⁷⁸ Šime Peričić, n. dj., 621.
- ⁷⁹ Il Nuovo Schiesone Spalatino 1914./ Guida Scematica di Spalato, Split, 99; Il Nuovo Schiesone Spalatino 1915./ Guida Scematica di Spalato, Split, 59.
- ⁸⁰ Šime Peričić, n. dj., 618; Kao primjer navodimo konvenciju: Convenzione Consolare tra la Monarchia austro-Ungarica ed il Regno d'Italia del 15. maggio 1874; AM 1876., 22-32.
- ⁸¹ *Povjestni dnevnik o putovanju Nj.c. i kr. Ap. Vel. Franje Josipa I. cara Austrije, kralja Ugarske itd.itd. po Kraljevini Dalmaciji u mjesecima travnju i svibnju 1875.* U Zadru Vitaliani i Janković, 1878., 144-145.
- ⁸² *I principi ereditari a Spalato*, Narod, Split, 28. III. 1885., 3.
- ⁸³ *Veliki dan*. Smotra Dalmatinska, Zadar, 27. VI. 1891., 2.
- ⁸⁴ *Nave italiano*. Narod, Split, 18. I. 1887., 3.
- ⁸⁵ *Francuska flota u Spljetu*. Sloboda, Split, 5. I. 1910., 2.
- ⁸⁶ *Njemačko brodovlje*. Narod, Split, 27. XI. 1888., 3.
- ⁸⁷ *Opskrba njemačke mornarice*. Narod, Split, 30. I. 1891., 2.
- ⁸⁸ *Njemačko brodovlje u Splitu*. Narod, Split, 3. III. 1891., 3.
- ⁸⁹ Šime Peričić, n. dj., 617.
- ⁹⁰ DAS/ DAsT 11, Lučka kapetanija I. reda Split, kutija 37.
- ⁹¹ Isto, kutija 47.
- ⁹² *Domaće viesti. Talijanska vlada uvijek ima...*; Narodni list, Zadar, 2. III. 1898., 3.
- ⁹³ Šime Peričić, n. dj., 618.

CONSULATES AND CONSULS IN SPLIT DURING THE SECOND AUSTRIAN ADMINISTRATION (1815 – 1914)

Summary

To the extent of our knowledge, it was an archivist from Zadar, Šime Peričić, who, fifty years ago, was the first to address the role of consuls in Dalmatia. Therefore we believe that the significance and role of consuls in Split during the second Austrian administration should be given more attention.

Foreign consular offices were established in both Split and Dalmatia during Venetian, French and Austrian administrations. Several consular offices were reestablished during the Congress of Vienna, that is, after Austria had annexed Dalmatia.

Austrija was against establishing foreign consular offices in its ports at first, but then consented to it. The Kingdom of the two Sicilies was the first to establish the office in Split. The consular agent of the Kingdom of Naples, Domenico Castoldi, was granted permission to resume his consular activities in Split in the early 1814. Two other states on the Apennine Peninsula, Papal State and the Duchy of Parma, had their respective offices in Split.

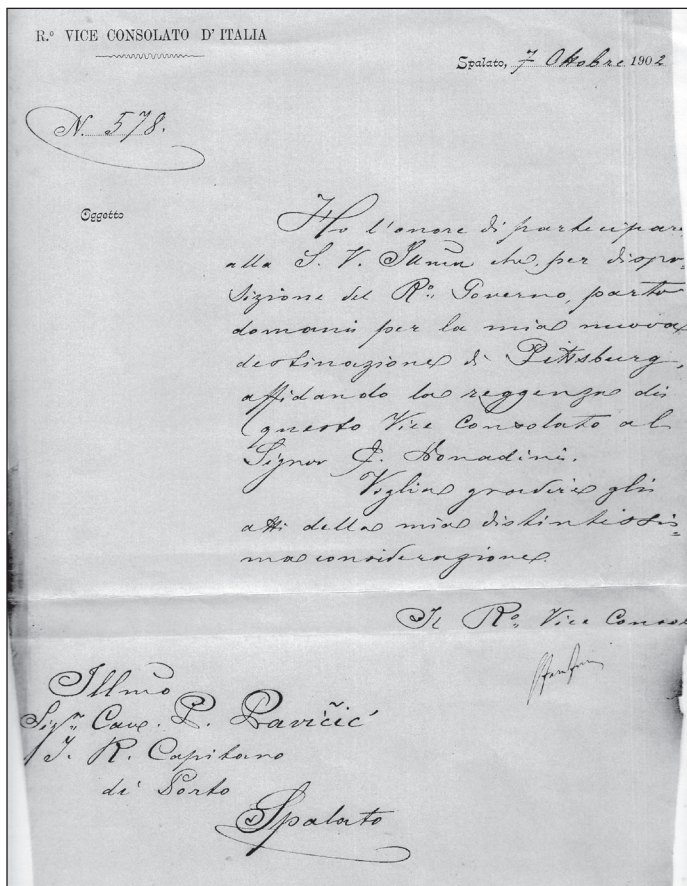
Greece, France, Germany, Sweden, Norway, Belgium and Uruguay established their consular offices in Split, as well.

As representatives of Italy, consuls of exclusively Italian origin with extensive experience in diplomacy were assigned the office. As for the representatives of other states, they were elected among local citizens. Those were usually renowned individuals who were active either in political or social lives of their communities. In Split, those were notable wholesalers and politicians, who supported either the People's Party or the Autonomist Party.

Having used a number of available resources, the authors have attempted to analyse the involvement of consuls in various associations and in the economic life of the city. The analysis is, however, incomplete, since the information on all the consuls and their activities is rather scarce. Yet, the authors have managed to establish that the majority of consuls in Split originated from the Katalinić and the Jeličić families.

Slika 1. Petar pl. Tartaglia, dugogodišnji francuski konzul u Splitu

Slika 2. Dopis vicekonzulata Italije u Splitu od 7. listopada 1902. DAS. Lučka kapetanija I. reda Split, kutija 30